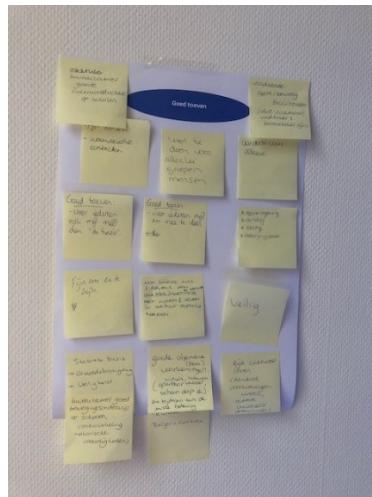

Startnotitie

Beleidsvisie Sociaal Domein Goirle en Riel

Door uw raad vastgesteld d.d.

Inhoudsopgave

1	Wat is de aanleiding?	3
2	Wat willen we bereiken?	3
3	Kansen, bedreigingen en afbakening	3
4	Uitgangspunten	4
5	Plan van aanpak	8
6	Verder	9

1. Wat is de aanleiding?

In 2011 besloot de gemeenteraad tot vaststelling van het beleidsplan '*Back to Basics: De Nieuwe Koers*': de eerste integrale nota voor het gemeentelijk welzijns- en onderwijsbeleid. In 2016 is dit beleid geëvalueerd en in 2018 is het nieuwe beleidsplan Back to Basics 2.0 (B2B 2.0) ontstaan waarin de nieuwe taken door de transitie in het sociaal domein verwerkt zijn naar de inzichten die er toen waren. Inmiddels hebben we meer ervaring opgedaan met deze nieuwe taken en zijn er nieuwe ontwikkelingen, waardoor we zien dat B2B 2.0 niet meer voldoende richting geeft. Het is een veelomvattend document die te weinig richting geeft in financieel zwaar weer. B2B 2.0 heeft een looptijd tot en met 2021. Daarom willen we nu opnieuw bezien wat er nodig is binnen het sociaal domein en komen tot een heldere beleidsvisie op de toekomst van Goirle en Riel die robuust en verankerd is, maar ook meebeweegt met nieuwe ontwikkelingen.

Omdat een beleidsvisie sociaal domein vele verschillende en uiteenlopende elementen kan bevatten en op abstractieniveau erg kan verschillen, is het van belang om uw raad in staat te stellen op voorhand de juiste kaders mee te geven. Met deze startnotitie wordt richting aan deze kaders gegeven.

2. Wat willen we bereiken?

We willen komen tot een integrale beleidsvisie sociaal domein dat gestoeld is op de juiste kernwaarden passend bij de (lokale) ontwikkelingen. De nieuwe visie beschrijft de 'bril' waardoor we naar het brede sociaal domein kijken. Waar Back to basics fungeerde als een 'paraplu' met daaronder een aantal verschillende nota's staat in de nieuwe visie de integraliteit centraal. De maatschappelijke thema's worden vanuit de invalshoeken van meerdere beleidsterreinen aangevlogen. De visie bevat uitgangspunten, uitdagingen en oplossingsrichtingen van het sociaal domein voor de periode 2022- 2026. De visie van het sociaal domein geeft onder andere antwoord op de vraag wat voor soort overheid in dit domein we willen zijn: welke verschillende rollen nemen we in bij een bepaald thema?

Het sociaal domein is volop in beweging. Een aantal ontwikkelingen zijn van invloed op dit domein:

- Onze samenleving vergrijsd. Dat betekent dat de druk op het sociaal domein toeneemt;
- De rol en houding van de (rijks)overheid verandert;
- Het coronavirus heeft extra druk gelegd op kwetsbare mensen. Niet alleen worden ze, door hun leefstijl en gezondheid, vaker ernstig ziek door het virus, ook de economische crisis als gevolg van de pandemie heeft deze groep extra hard geraakt. Deze inwoners doen een groter beroep op de gemeente.
- We willen een inclusieve samenleving zijn waarin iedereen mee moet kunnen doen. In een digitaal tijdperk is het nog belangrijker geworden dat iedereen ook binnen het sociaal domein digitaal mee kan doen;
- De kosten van het sociaal domein zijn hoog en nemen nog altijd toe.

3. Kansen, bedreigingen en afbakening

Kans

Naast bovengenoemde ontwikkelingen die van invloed zijn op het sociaal domein, zien we ook een belangrijke kans. Gemeenten staan aan de vooravond van een grote verandering in het fysieke domein door de invoering van de nieuwe Omgevingswet. In dat kader wordt de omgevingsvisie opgesteld; deze geeft een beeld wat voor een dorp Goirle en Riel zijn ("Wie zijn we?") en wat we

willen voor de toekomst in Goirle en Riel in de fysieke leefomgeving. Het opstellen van een nieuwe beleidsvisie voor het sociaal domein biedt dé kans om het sociaal domein en het ruimtelijke domein aan elkaar te verbinden en -beter dan voorheen- aan te sluiten op de beleidsontwikkelingen in het ruimtelijk domein. Naast 'Prachtlandschap' zijn 'Goed toeven' en 'doenerig dorp' bouwstenen van de omgevingsvisie. In de visie op het sociaal domein worden deze kernwaarden uitgewerkt. Daarnaast kunnen we ook hetzelfde sturingsmechanisme gebruiken. De sturingsmogelijkheden responsief, rechtmatig, samenwerkend en presenterend gaan hierin een grote rol spelen. Deze rollen zijn op 17 november 2020 aan u gepresenteerd in de beeldvormende raad over de omgevingsvisie. In de visie van het sociaal domein worden deze rollen geconcretiseerd.

Bedreiging

Er is ook een bedreiging. In een integrale beleidskoppeling schuilt het gevaar dat de beleidsvisie te veelomvattend wordt. Dit heeft als risico dat de visie (te) weinig richting meer kent. De gemeente krijgt de komende jaren te maken met grote financiële tekorten. In 2021 moeten we vanwege de nodige bezuinigingen strategische keuzes maken over wat we wel en wat we niet meer gaan doen en welke rol we daarbij aannemen als gemeente.

Afbakening

Het proces van het ontwikkelen van cultuurbeleid is al in gang gezet en loopt separaat.

4. Uitgangspunten

Om de kaders van de nieuwe beleidsvisie scherp te krijgen wordt een aantal uitgangspunten voorgesteld op basis waarvan we de visie kunnen opstellen. Deze uitgangspunten zijn dus bepalend voor de beleidsvisie en daarmee de kern van deze startnotitie.

Sommige uitgangspunten zijn "voor de hand liggend". Andere uitgangspunten vragen om een duidelijke keuze. De gemeenteraad wordt gevraagd in te stemmen met deze uitgangspunten en desgewenst aan te vullen/te wijzigen.

Uitgangspunt 1

1.1. We doen wat écht nodig is.

1.2. Elk mens is gelijk, maar we durven verschil te maken tussen mensen om ons beleid zo efficiënt en effectief mogelijk te maken.

De vraag hierbij is: *Hanteren we zoveel als mogelijk het uitgangspunt "gelijke monniken, gelijke kappen" of durven we verschil te maken tussen inwoners met vergelijkbare vragen?*

Doen wat écht nodig is begint uiteraard met weten wat er aan de hand is. Wat speelt er écht? Centraal staat steeds wat een inwoner zelf belangrijk vindt voor zijn/haar leven. In het beleid is ruimte voor keuzevrijheid. Ook als mensen afhankelijk zijn van voorzieningen is het belangrijk dat zij zeggenschap en autonomie houden. De gemeente stimuleert de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van inwoners. We nemen het probleem of de regie niet over maar helpen inwoners en gezinnen weer op weg door het scheppen van de condities, zodat ze daarna op eigen kracht verder kunnen. Uitgangspunt is dat wat men zelf kan, men dat ook zelf doet. Hierdoor kunnen we uitlegbaar verschil maken tussen inwoners in een ogenschijnlijk gelijke situatie.

Daarom wordt voorgesteld om echt te doen wat nodig is en daarmee verschil te maken tussen onze inwoners.

Instemmen met dit uitgangspunt kan bijvoorbeeld betekenen dat inwoner op huisnummer 10 zelf voor een oplossing van zijn probleem moet zorgen terwijl inwoner op huisnummer 12 met vergelijkbare problematiek een voorziening krijgt bekostigd door de gemeente.

Uitgangspunt 2

2.1. We doen wat urgent is.

2.2. We benoemen een aantal thema's die prioriteit krijgen en waarop we – naast de wettelijke verplichtingen – extra inzetten.

De vraag hierbij is: *Werken we op alle thema's zoveel als mogelijk of brengen we prioriteiten aan waardoor we op bepaalde thema's doorpakken?*

We kunnen natuurlijk op alle thema's beperkt inzetten. Dat heeft als voordeel dat op alle vlakken wel 'iets' gedaan wordt en we dit integraal kunnen blijven zien. Het risico is echter groot dat we op geen enkel thema goed kunnen doorpakken. Daarom wordt voorgesteld om als uitgangspunt te hanteren dat we prioriteren. Dat doen we door eerst vast te stellen wat de maatschappelijke behoeften zijn. Dit doen wij door goed naar de cijfers te kijken (monitoring), maar vooral door in gesprek te gaan met onze inwoners, partners, uw raad, het college en onze gemeentelijke medewerkers binnen het sociale domein (luisteren). Op basis hiervan kunnen we bepalen welke prioriteiten wij moeten stellen om aan deze behoeften te beantwoorden.

Instemmen met dit uitgangspunt kan bijvoorbeeld betekenen dat we binnen de inclusieagenda in gaan zetten op digitaal meedoen en niet op fysieke toegankelijkheid.

Wij realiseren ons dat uitgangspunt 1 en 2 spannende keuzes zijn. Toch is het belangrijk om hier heel bewust een keuze in te maken. Zoals eerder gezegd is het huidige beleidsdocument B2B 2.0 een veelomvattend document die te weinig richting geeft in financieel zwaar weer. Zolang we geen verschil maken tussen inwoners en geen prioriteiten stellen, blijven we op alle vlakken 'iets doen', maar kunnen we op geen enkel thema goed doorpakken. Onze capaciteit (menskracht en middelen) is nu eenmaal begrensd.

Uitgangspunt 3

3.1. De op te stellen visie van het sociaal domein wordt gebaseerd op de twee kernwaarden 'Goed toeven en Doenerig dorp' van de omgevingsvisie.

De vraag hierbij is: *Zijn de kernwaarden van de omgevingsvisie "Goed toeven" en "Doenerig dorp" de juiste uitgangspunten van de nieuwe beleidsvisie sociaal domein?*

Om vanuit het perspectief van onze inwoners te kunnen kijken vraagt het fysieke domein en het sociaal domein om een integrale blik naar buiten. Ten behoeve van de op te stellen omgevingsvisie zijn door uw raad drie kernwaarden vastgesteld. "Prachtlandschap", "Goed toeven" en "Doenerig dorp". We stellen voor om vanuit het oogpunt van integraliteit - twee van deze kernwaarden ("Goed toeven" en "Doenerig dorp") als vertrekpunt te kiezen voor het opstellen van de beleidsvisie sociaal

domein. Daarom wordt voorgesteld om de nieuwe beleidsvisie sociaal domein te baseren op de kernwaarden van de omgevingsvisie “Goed toeven” en “Doenerig dorp”. Het is belangrijk dat er sociale samenhang is onder de inwoners en ruimte voor sociale contacten. In Goirle en Riel zijn veel burgerinitiatieven en zetten veel vrijwilligers zich in. Dit verstrekt de kracht van de samenleving versterken. De aanwezigheid van voldoende voorzieningen die voor iedereen goed toegankelijk zijn is hiervoor belangrijk. Hierdoor kunnen onze inwoners mee blijven doen en blijven zij zelfredzaam. Instemmen met dit uitgangspunt betekent dat de kernwaarden “Goed toeven” en “Doenerig dorp” uit de omgevingsvisie uitgewerkt worden in de visie van het sociaal domein.

‘Doenerig dorp’

Met deze waarde doelen we op het ondernemende karakter van de Góolse gemeenschap. Zowel op economisch als sociaal-cultureel vlak. Het centraal zetten van deze waarde draait om het ruimte bieden voor initiatieven uit de samenleving met ondersteuning vanuit de gemeente. Zij het dat deze wel passend moeten zijn bij het dorpse karakter. Daarnaast doelen we hiermee de sociale samenhang onder de inwoners en de vele vrijwilligers die zich actief inzetten voor de gemeenschap. En tot slot op de toekomstbestendigheid van onze samenleving. We zijn een (innovatieve) samenleving die meegaat met haar tijd en inspeelt op (maatschappelijke) trends die op ons afkomen. Het is hierbij van belang dat de ruimte voor initiatieven altijd wordt afgewogen ten opzichte van de andere twee centrale waarden. Dat wil zeggen, het moet bijdragen aan de kwaliteit van het landschap (of op zijn minst met respect voor het landschap en het groen) en het moet niet ten koste gaan van de leefkwaliteit in de gemeente.

‘Goed toeven’

Met deze waarde doelen we op de hoge kwaliteit van leven in de gemeente Goirle. Dat draait enerzijds om een gezonde en veilige woonomgeving met voldoende voorzieningen, die voor iedereen goed toegankelijk zijn. Anderzijds draait het om de sociale samenhang onder inwoners, de (ruimte voor) sociale contacten. Op deze manier zorgen we voor een leefomgeving en samenleving waarin iedereen kan en mag meedoen. Deze fijne woonomgeving heeft nadrukkelijk ook een relatie met de andere twee centrale waarden, in de zin dat zonder (ruimte voor) het culturele leven, economische activiteiten of de groene omgeving de kwaliteit van het wonen en leven in de gemeente Goirle onder druk komt te staan. Oftewel dat het minder ‘goed toeven’ wordt.

Uitgangspunt 4

4.1. De drie hoofddoelstellingen zoals opgenomen in B2B zijn actueel en blijven dé basis vormen voor de nieuwe visie sociaal domein.

De vraag hierbij is: *Zijn de doelstellingen in B2B 2.0 nog passend? Of moeten we juist andere uitgangspunten hanteren?*

In de bij uitgangspunt 2 genoemde kernwaarden “Doenerig dorp” en “Goed toeven” beschreven we dat we het belangrijk vinden dat er sociale samenhang is onder de inwoners, er ruimte is voor sociale contacten en dat er voldoende voorzieningen zijn die voor iedereen goed toegankelijk zijn. Dit versterkt de kracht van de samenleving en hierdoor kunnen onze inwoners mee blijven doen en blijven zij zelfredzaam.

Deze kernwaarden sluiten naadloos aan bij de hoofddoelstellingen omschreven in het huidige B2B 2.0:

1. Vergroten van de zelfredzaamheid.
2. Bevorderen van de maatschappelijke participatie.
3. Versterken van de kracht van de samenleving.

Deze hoofddoelstellingen vinden we voor de nieuwe beleidsvisie nog steeds passend. Daarom wordt voorgesteld om deze drie hoofddoelstellingen uit het huidige B2B 2.0 mee te nemen naar de nieuwe beleidsvisie sociaal domein.

Door in te stemmen met dit uitgangspunt worden bovengenoemde doelstellingen de rode draad van de beleidsvisie sociaal domein. Alle activiteiten die uitgevoerd worden binnen het sociaal domein moeten bijdragen aan deze doelstellingen.

Uitgangspunt 5

5.1. Inhoudelijke ambities worden eerst vastgesteld en we accepteren dat door de beschikbare financiële middelen de ambities niet volledig realiseren.

De vraag hierbij is: *Laten we in de visie sociaal domein onze ambities leidend zijn of onze financiële situatie?*

Zoals hierboven vermeld krijgen we als gemeente de komende jaren te maken met grote financiële tekorten. Daarnaast heeft de gemeente Goirle hoge ambities binnen het sociaal domein, waarvan we weten dat met de huidige financiële situatie niet alle ambities nageleefd kunnen worden.

De vraag is of in de beleidsvisie de ambities op het sociaal domein leidend zijn of de financiële situatie?

Wanneer de financiële situatie leidend is stellen we eerst vast hoeveel middelen er beschikbaar zijn waarna we bezien wat we daarvoor kunnen doen. Dat leidt tot financieel gedreven keuzes die op inhoud minder wenselijk zijn.

Daarom wordt voorgesteld om onze inhoudelijke ambities leidend te laten zijn in de nieuwe beleidsvisie sociaal domein.

Instemmen met dit voorstel kan betekenen dat we niet alle ambities waar of niet volledig waar kunnen maken. We zouden bijvoorbeeld de ambitie kunnen hebben dat geen inwoner van Goirle en Riel in armoede leeft. Om deze ambitie waar te kunnen maken zijn er 4 doelstellingen bepaald die we moeten behalen. Echter door de beschikbare financiële middelen kunnen we maar 2 doelstellingen realiseren.

Uitgangspunt 6

6.1. In de beleidsvisie sociaal domein wordt ook het thema 'sport' integraal opgenomen.

De vraag hierbij is: *Nemen we sport mee in de beleidsvisie van het sociaal domein of schrijven we een aparte sportnota?*

In het huidige bestuursakkoord (2018-2022) staat dat er een aanvulling moet komen op de beleidsnotitie B2B 2.0 ten aanzien van sport. Om hieraan te voldoen ligt het voor de hand een aparte sportnota op te stellen. Sport wordt echter meer en meer een instrument om beleidsdoelen binnen het sociaal domein te realiseren. Denk aan Welzijn, Gezondheid & Zorg, Onderwijs en Stedelijke Ontwikkeling op thema's als vitaliteit, leefbaarheid, integratie of sociale veerkracht. Om die reden is het zinvol om samen en integraal na te denken over het sport- en beweegbeleid en de doelstellingen aan te laten sluiten bij de andere thema's binnen het sociaal domein. Daarom wordt voorgesteld om sport integraal mee te nemen in de nieuwe beleidsvisie. Sport is hierbij geen doel op zich, maar een middel en daarmee een randvoorwaarde. Hierdoor krijgen de doelstellingen waaraan sport bijdraagt een plaats in de beleidsvisie van het sociaal domein en krijgt sport als middel een plaats in de uitvoeringsagenda.

Instemmen met dit uitgangspunt betekent dat er geen aparte sportnotitie komt. Sport wordt dan in de uitvoeringsagenda meegenomen als middel om doelstellingen te kunnen behalen. Voorbeelden van doelstellingen zijn sociaal meedoen, het hebben van een zinvolle dagbesteding en een gezonde leefstijl.

6.2. De beleidsvisie cultuur expliciet als thema te benoemen

Uitgaande van de maatschappelijke en sociale waarde van kunst en cultuur, zoals benoemd in de vast te stellen cultuurnota. Waarbij de volgende uitgangspunten, in dit kader van belang zijn:

1. De gemeenteraad heeft verzocht om een apart cultuurbeleid, los van - maar uiteraard wel in samenhang met de nieuwe visie sociaal domein die in ontwikkeling is.
2. Cultuur hoort thuis bij alle domeinen en heeft een allesomvattende waarde. Het draagt bij aan ons 'Bruto Lokaal Geluk. Cultuur heeft een maatschappelijke, economische en artistieke waarde.
3. De maatschappelijke waarde van cultuur is de invloed van cultuur op buurt- of sociaal niveau. Cultuur verbindt mensen en werelden van onderwijs, gezondheid, welzijn en economie.
4. Hierom de cultuurnota gemeente Goirle (in wording) als addendum in de nota beleidsvisie sociaal domein op te nemen."

Uitgangspunt 7

7.1. preventie is het vertrekpunt.

7.2. preventie heeft als doel de zelfredzaamheid te versterken en (toename van) problemen te voorkomen.

De vraag hierbij is: *Nemen we preventie als vertrekpunt of komen we pas in actie bij toename van problemen?*

Onder preventieve activiteiten verstaan we alle activiteiten die erop gericht zijn om problemen of verergering van problemen bij onze inwoners te voorkomen. Inzetten op preventie sluit aan bij de missie van de doorontwikkeling van onze toegang. Wij staan voor inwoners die zichzelf goed kunnen redden en in staat zijn problemen aan te pakken. De uitgangspunten van de doorontwikkeling van de toegang zijn preventieve inzet dichtbij de inwoners door de contacten te intensiveren met het lokale verenigingsleven, vrijwilligersorganisaties en onderwijs. Veel voorkomende signalen delen onze partners met ons t.b.v. van een preventieve aanpak.

Wij hebben de overtuiging dat preventieve inzet dichtbij de inwoner bijdraagt aan zelfredzaamheid, welbevinden bevordert en per saldo goedkoper is door afname van dure interventies en ondersteuning. Daarom wordt voorgesteld preventie als vertrekpunt te nemen.

Inzetten op preventie betekent bijvoorbeeld dat we breed inzetten op bewustwording van signalen van eenzaamheid en doorbreken van het taboe hierop. Hierdoor kunnen we in een vroegtijdig stadium het gesprek aangaan en hoeft eenzaamheid niet te leiden tot (verergering van) psychische en lichamelijke klachten die eenzaamheid met zich mee kan brengen.

4 Plan van aanpak

Na vaststelling van de startnotitie gaat het college de conceptvisie opstellen en omdat we dit concept gelijk willen laten lopen met de omgevingsvisie én de visie willen vaststellen vóór de voorjaarsnota, hebben we vooruitlopend hierop werksessie georganiseerd. Deze sessie hebben we gedaan met onze samenwerkingspartners en onze gemeentelijke medewerkers binnen het sociaal domein. De uitkomsten hiervan nemen we mee bij het opstellen van de visie.

Vrijwilligers van burgerinitiatieven verzoeken we samen met de deelnemers van hun activiteiten input te leveren door middel van een vragenlijst. Dit doen wij omdat deze inwoners zich begeven binnen het sociaal domein en gericht aan kunnen geven wat goed is voor Goirle en Riel.

Vervolgens gaan we de beleidsvisie schrijven. Deze zal in maart 2021 oordeelsvormend en in april 2021 besluitvormend in uw raadsvergadering geagendeerd worden.

De planning ziet er als volgt uit:

Wat	Wanner
Fase 1; initiatieffase	
Besluit procesvoorstel	Juli 2020
Raad informeren met RIB	Juli 2020
Projectopdracht goedkeuren managementteam	Augustus 2020
Fase 2; definitie	
Kerngroep, klankbordgroep en werkgroepen formeren	Augustus 2020
Fase 3; ontwerp	
Werkbijeenkomst lokale partners, participatieraad in kleine groepen i.v.m. 1,5 meter richtlijnen.	September – Oktober 2020
Inwoners bevragen via burgerinitiatieven	November 2020
Oordeelsvorming startnotitie	24 november 2020
Besluitvorming startnotitie	15 december 2020
Fase 4; Voorbereidingsfase	
Conceptvisie schrijven	December 2020 - Februari 2021
Officieel advies participatieraad	Februari 2021
Beeldvormende raad	9 februari 2021
Fase 5; Realisatie	
Oordeelsvormend raad	30 maart 2021
Besluitvormende raad	20 april 2021
Fase 6: Nazorg	
Uitvoeringsprogramma schrijven voor de periode 2022-2026.	Mei 2021 – januari 2022

5 Verder

Wanneer uw raad instemt met de voorgestelde startnotitie, komt het aan op de verdere uitwerking. De nieuwe visie heeft een looptijd van 1 januari 2022 tot 1 januari 2027. In de tweede helft van 2021 stelt het college een uitvoeringsagenda op voor de jaren 2022 en verder. In de uitvoeringsagenda wordt per (deel)thema per jaar de beleidsdoelen bepaald door antwoord te geven op de volgende vragen:

- Wat is de maatschappelijke behoefte?
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we ervoor doen?
- Wat mag het kosten?

Daarmee kan de nieuwe raad een stempel drukken op de agenda voor 2022 en verder.